

יום רביעי י"ג ניסן - סיום מסכת

סוף זמן אכילת חמץ: אשכנזים-10:07. לגר"ע יוסף.10:12- גר"מ אליהו.9:37-

סוף זמן ביעור חמץ: אשכנזים- 11:25. הגרע"י:11:27. הגרמ"א10:50- .

סוף זמן אכילת אפיקומן-אשכנזים וספרדים - 00:43

"נצחנו והננו מנצחים את כל , ההוד והנצח עמנו לנצח עוד עדי-עד, שרינו עם אלוקים ועם אנשים ויכולנו, והננו עדים חיים וקיימים, שחיה בעולם נשמת-עם כזאת, שאין קצה לתעלומותיה, שטללי כל אורות-עדנים היותר עליונים מרוים הם אותה". (עולת ראייה הגדה של פסח)

נמצאים אנו בימים גדולים, בהם מתקיים בנו התפילה "הרם קרן ישראל עמך" וחיילנו וטייסנו מכים באויבנו מכה ניצחת בכדי שנמשיך להיות עם חופשי בארצנו. אנו מתקרבים לימי חג הפסח הבאים עלינו לימים לטובה, ימים מיוחדים של התחדשות, יציאת מצרים איננה רק מאורע הסטורי שהתרחש לפני אלפי שנים, כל שנה בימים אלו העולם כולו מתחדש ופורח ונפתחת אפשרות לצאת מכל המיצרים וההגבלות שחונקות אותנו במשך כל השנה, על מנת לזכות ולקבל את מלוא ברכתם של ימים אלו יש להתמקד בשלושה עניינים:

1. כתב הרוקח¹: "לא יאמר כמה טורח פסח זה"- כל ההכנה לימי הפסח צריכה להיות בשמחה ורוממות, ניגשים לעבודת ההכשרה, הנקיון וההכנות לליל הסדר ברוממות ובשמחה. בהלכה הראשונה של הלכות פסח בשולחן ערוך כתוב 'אין נופלין על פניהם בחודש ניסן' כוונת השולחן ערוך היא שאין אומרים תחנון בגלל מעלת הימים, אולם דורשי רשומות למדו שבחודש ניסן לא נופלים על פניהם, הכוונה שאסור שיהיו פנים נפולות, ניגשים לכל העבודה הגדולה של ימי הפסח בשמחה ורוממות שסוחפת את כל בני הבית.
2. הדרך להתחבר לכל ההתחדשות והחירות שמושפעים עלינו בימים אלו עוברת דרך ההלכות המדויקות והמדוקדקות, שיטת הכוזרי היא שדרך המצוות מגיעים לאמונה. כמובן צריך ללמוד ולהבין את טעמי המצוות אולם עיקר פעולת הימים מגיעה מקיום המצוות, כנגד גודל הימים יש את ריבוי ההלכות.
3. לא לזלזל במנהגי ישראל- מנהגים רבים התפתחו אצל עדות ישראל השונות, יש חומרות ומנהגים שאין חובה על הבן להמשיך את מסורת אבותיו ויש מנהגים שלא ניתנים להתרה (כדוגמת קטניות לאשכנזים) אולם היחס הנפשי לחומרות והמנהגים השונים צריך להיות יחס של כבוד והערכה.

הלכות

1. קמחא דפסחא- ונהגו כל ישראל במעות חטים לקנות לעניים קמח פסח או ליתן להם מעות שיקנו בעצמם וכל מי שדר בעיר י"ב חדש חייב ליתן לזה. (ערוך השולחן או"ח תכ"ט) וכשהוא אוכל ושותה חייב להאכיל לגר ליתום ולאלמנה עם שאר העניים האמללים, אבל מי שנועל דלתות חצרו ואוכל ושותה הוא ובניו ואשתו ואינו מאכיל ומשקה לעניים ולמרי נפש אין זו שמחת מצוה אלא שמחת כריסו (רמב"ם הלכות יו"ט)

¹ מגדולי ראשוני אשכנז

2. דרשת שבת הגדול- "והעיקר להורות לעם דרכי ה' ללמד המעשה אשר יעשון דהיינו דיני הגעלה וביעור חמץ ואפיית המצה ושאר הלכות פסח"(משנ"ב תכ"ט)
 "ויש לדרוש מעניינא ולהלהיב את העם לתורה וליראה" (ערוך השולחן שם)
3. הגעלת כלים תתקיים בז' ניסן יום ב' בין השעות 9:00-15:00, ובי' ניסן יום ה' בין השעות 15:18:00 ליד המטבח של הישיבה גבוהה.
4. הכנות להגעלה: יש לנקות את הכלים מכל לכלוך ממשי, אין להשתמש בכלים 24 שעות לפני ההגעלה, יש לפרק ידיות של סירים שניתנים לפירוק.
5. כלים שניתן להגעילם בבית עדיף להגעיל בבית, כך יגיעו פחות כלים להגעלה המרכזית, מנסיון העבר כשיש ריבוי כלים אז המים אינם מעלים רתיחה באופן הנדרש.
6. מדינא אפשר למכור חמץ גמור, והמחמיר תבוא עליו ברכה. חמץ שהינו חלק מצידוד נדרש לשעת חירום על פי הוראות פיקוד העורף ניתן למוכרו לכתחילה.
7. ישתדל להניח החמץ במחסן או בחדר שלא ישתמשו בפסח ואם לאו בארון סגור, חמץ שנשאר במקרר או מקפיא שנמצא בשימוש הוא פתח לתקלות כתוצאה משימוש בחמץ.
8. "המכירה גמורה היא וכל המפקפק בה ראוי לגערה" (חת"ס או"ח קי"ג)
9. ניתן למכור חמץ דרכי או דרך הגבאים וראשי הקהל עד יום רביעי יד ניסן 9:00 בבוקר.
10. תענית בכורות- נהגו הבכורות להיות שותפים בסעודת מצוה של סיום מסכת ולהיפטר מהתענית. אב לבכור קטן ישתתף גם בסעודת מצוה כדי להיפטר מהתענית.

בדיקת חמץ

1. "וכל אדם צריך לכבד (לטאטא) חדריו קודם הבדיקה" (רמ"א תכ"ט) והמנהג לכבד כל הבית והחדרים ביום הבדיקה כדי שיוכל לעשות הבדיקה כדין (משנ"ב)
2. אפשר לבדוק חמץ לאור פנס, במקומות שיש בהם חשש דלקה יש לבדוק עם פנס בלבד, כדאי לברך על בדיקת חמץ עם נר, לבדוק מקום אחד ואז להשתמש בפנס, טוב שגם אור החשמל יהיה דולק בשעת הבדיקה.
3. כל המקומות שיש לחוש שמא הכניסו בהם חמץ, גם אם מדובר באופן מזדמן- חייבים בבדיקה.
4. בבדיקת חמץ אנו מחפשים אחרי חמץ שיש לגביו חשש שאם ימצא אותו בימי הפסח יבוא לאוכלו, חמץ קטן משיעור של שקד מרק אין לגביו חשש זה והוא מתבטל מאליו. במטבח ובמקומות בהם אוכלים יש לדאוג לנקיון גם מפירורים שכן חמץ בפסח אוסר גם במשהו.
5. יש להקפיד לבדוק גם את המכונות.
6. יש לנקות את השואב אבק משאריות חמץ שהצטברו בו.
7. ראוי לבדוק מיד לאחר צאת הכוכבים, קודם הבדיקה יכול להתפלל ערבית
8. נהגו להניח עשרה פתיתים ואין כדאי לבטל מנהגם של ישראל. (אפשר להניח חתיכות של פסטה לא מבושלת, כל חתיכה היא פחות מכזית, והיא לא מתפוררת)
9. לאחר הבדיקה מבטלין את החמץ.

תרופות

1. תרופות לשימוש חיצוני כמו משחות, אין צורך בהכשר.

2. מעיקר הדין, תרופות מרות או חסרות טעם מותרות בשימוש בפסח, אמנם לכתחילה משתדלים להשיג תרופות כשרות לפסח.
3. אם לא משיגים תרופות כשרות, יש לפעול לפי הנחיות הרופא, בפרט לגבי תינוקות או זקנים.
4. הנוטלים תרופות ללחץ דם, סכרת, לב, כליות ובעיות נפש, אסור להם לשנות מתרופתם הקבועה בלי הנחיית רופא אפילו אם יש תרופה אחרת כשרה לפסח, כי השינוי עלול לגרום לבעיות רפואיות

ערב פסח

1. מעיקר הדין ניתן לבער את החמץ בכל אופן שמונע מאחרים להינות מהחמץ, כגון השלכה לפח אשפה, שריפה או כל דרך אחרת, לכתחילה ראוי לשרוף כזית חמץ על מנת לצאת ידי חובת השיטות שסוברות שאין ביעור חמץ אלא שריפה
2. שריפת חמץ- מי ששורף את החמץ עליו לשים לב שלא יצא שכרו בהפסדו, בטיחות- יש להקפיד על כללי בטיחות, בזמן הבערה יש לוודא שילדים לא מסתכנים, לאחר סיום ההדלקה יש לוודא כיבוי מלא של המדורה, יש לשרוף חמץ במקומות מוסדרים כדי לא לגרום לנזקים של עשן לאחר שכולם עמלו על נקיון הבתים לפסח.
3. מסוף זמן אכילת חמץ אין לאשכנזים לאכול קטניות (לילדים קטנים אפשר לתת קטניות)
4. אסור לעשות מלאכה ערב פסח אחר חצות, מלאכות המותרות בחול המועד מותרות בשעות אלו. יש נוהגים שלא לעשות מלאכה גם קודם חצות.
5. אסור לאכול פת (כולל מצה עשירה, לנוהגים היתר) לאחר שעה עשירית (15:55) כדי שיאכל מצה בערב לתיאבון, אולם מותר לאכול מעט בשר, ירקות ופירות, אך לא ימלא כריסו מהם.

ליל הסדר

1. יקיים כל אדם מאמר חכמים שתקנו מצות הסדר וההגדה. ולא יהא הדבר קל בעיניו אף אם כמה דברים יש בסדר שנראה בעיני האדם שאין הקפדה בהן ישכיל בדעתו לקיים שאין שום דבר ריק בהן. (מהרי"ל, הלכות הגדה)
2. בברכת שהחיינו של הקידוש כדאי לכוון על כל מצוות הערב.
3. בליל הסדר אנו עושים מספר שינויים כדי שישאלו התינוקות:
  1. מחלקים קליות ואגוזים, הרב קוק באזהרות שהיה מפרסם לפסח התרעם על כך שלא מחלקים קליות ואגוזים דבר שמפורש בגמ' ונפסק בשולחן ערוך. ניתן לקיים דין זה גם בשוקולדים וסוכריות. החלוקה לפני האוכל מעוררת את הילדים לכך שאנו עומדים בפני לילה מיוחד.
  2. טיבול ראשון, אכילת הכרפס מיד אחרי קידוש נעשית כדי שישאלו התינוקות מדוע אוכלים ירק לפני הסעודה.
  3. מזיגת כוס שני לפני הסעודה, יש בה שינוי שכן בדרך כלל אוכלים אחרי קידוש.
  4. סילוק הקערה עם המצות כדאי להראות שכאילו כבר אכלו כדי שיראו התינוקות וישאלו.
  5. חוטפים מצות כדי שישאלו התינוקות (מכאן המקור למנהג חטיפת האפיקומן)
4. הסיבה לכך שמעוררים את התינוקות לשאול היא על מנת שסיפור יציאת מצרים יהיה בדרך של תשובה לשאלה.
5. ארבע כוסות:

1. שיעור הכנס צריך להיות לפחות 86 סמ"ק, לכתחילה ישתה את כל הכנס, ובדיעבד מספיק לשתות רוב רביעית. מי שלא רוצה לשתות כמות גדולה של יין כדאי שייקח כוס בשיעור מצומצם כדי שיוכל לשתות את כל הכוס.
2. מצווה מן המובחר לשתות יין לארבע כוסות, שכן חלק מהרוממות בלילה זה מגיעה על ידי יין עם מרכיב אלכוהולי. מי שהיין קשה או לא טעים עבורו יכול לקיים ארבע כוסות על ידי מיץ ענבים, לחילופין ניתן להשתמש ביין עם אחוז אלכוהול נמוך או למזוג את היין במיץ ענבים. באופן זה נחשב ששותים יין למצווה מן המובחר ללא שיעור גבוה של אלכוהול.
6. שיעור כזית מצה:
שיעור כזית הוא כחצי מצת מכונה, ויש שכתבו שליש מצת מכונה. (בחזון עובדיה כתב ששיעור כזית הוא מצת מכונה שלימה, אולם הסכמת הפוסקים שהיא חומר) (א)
7. שיעור כזית מרור:
בעלה בינוני של חסה יש שיעור כזית (לכתחילה שיעור של 27 סמ"ק, ניתן להקל בשעת הצורך ולהסתפק בשיעור של 18 סמ"ק)

מוזמנים לפנות בכל שאלה ועניין!

מנחם נוביק

רב המועצה

0509021113